

ENERGINET

Energinet
Tonne Kjærvej 65
DK-7000 Fredericia

+45 70 10 22 44
info@energinet.dk
CVR-nr. 28 98 06 71

Dato:
7. april 2021

Forfatter:
ABG/JBU

NOTAT

NY MODHANDELSMODEL

Baggrund

Energinet er i gang med at implementere en ny markedsmodel for modhandel. Modhandlen anvendes i dag primært til at understøtte den tyske TSO TenneT, der har brug for nedregulering fra Danmark for at kunne sikre handelskapacitet på udlandsforbindelsen mellem Jylland og Tyskland (DK1-DE) trods flaskehalse i det interne tyske elnet¹.

I dag modhandler Energinet ved at bruge såkaldt specialregulering. Her bruges bud fra regulerkraftmarkedet, hvis primære formål ellers er balanceregulering i Norden. Det er kun danske aktører – og her primært elproducenter, der kan deltage i specialreguleringen. Modhandelsomfanget mod Tyskland er vokset markant i 2020, og den begrænsede markedsadgang har ført til, at priserne er tredoblet siden 2017, og konkurrencen i markedet er udfordret.

Energinet ønsker i stedet at implementere en model, hvor modhandlen købes i det europæiske intraday-marked, hvor både konkurrencedygtige bud fra et større internationalt marked og hele den danske forbrugsside kan deltage og sikre et omkostningseffektivt indkøb.

I 2017, da det blev besluttet at benytte specialregulering til modhandel på den dansk-tyske grænse, var tyskernes behov for hjælp til modhandel presserende. En specialreguleringsmodel var en udvidelse af den daværende praksis baseret på gældende metoder, hvorfor den hurtigt kunne implementeres. Dette kriterium blev tillagt stor vægt, da den politiske aftale om at hjælpe med modhandel på den dansk-tyske grænse var tiltænkt at udløbe den 31/12 2020. Det blev aftalt løbende at evaluere modellen, hvilket er blevet gjort af både Energinet og regulatorerne i Danmark og Tyskland.

Ud over et ønske om at forbedre konkurrencesituationen så kan den nuværende brug af specialregulering til modhandel ikke fortsætte på den nuværende regulerkraftplatform, når balanceringen overgår til automatiserede internationale platforme fra 2023-2024. Det skyldes både regulatoriske og tekniske forhold. Den europæiske netregel (EBGL), der regulerer arrangementerne vedrørende de europæiske balanceringsplatforme, foreskriver, at bud, der indsendes til

¹ Grundet det europæiske lovkrav om at stille minimum 70 procent handelskapacitet på en udlandsforbindelse til rådighed for day ahead markedet, så forventes modhandel også i højere grad at blive efterspurgt på andre danske grænser.

disse platforme, ikke må anvendes til andre formål end balancemarkedet, medmindre det er nødvendigt for en sikker drift af det nationale eltransmissionssystem.

Modhandel via intraday-markedet

Energinet ønsker, at modhandlen i fremtiden foretages i det europæiske intraday-marked, der er et veletableret, stort og efficient marked. Det vil, sammenlignet med i dag, væsentligt øge konkurrencen, da konkurrencedygtige bud fra et større marked (i praksis primært fra Norge og Sverige) kan deltage og dermed sænke prisen for modhandlen. Samtidig vil hele forbrugssiden samt de danske elhandlere også få adgang til at indgå i markedet, hvilket ikke er muligt i dag.

Det er den tyske TSO (TenneT), der betaler omkostningerne til nedregulering, men Energinet er forpligtet til at sikre et omkostningseffektivt indkøb i et velfungerende marked.² Præcis som TenneT også er forpligtet til, hvis Energinet har brug for modhandel til at håndtere flaskehalse i det danske elnet.

TenneT har i årevis anvendt intraday-markedet til modhandelsformål på den tyske side (køb af opregulering i Sydtykland), og Statnett/TenneT forbereder p.t. også at anvende intraday-markedet som modhandelsmetode på NordLink-forbindelsen mellem Norge og Tyskland. Intraday-markedet er dermed på vej til at blive gængs praksis for håndtering af modhandel, og der er ikke udsigt til interesse for andre, grænseoverskridende mekanismer til varetagelse af dette formål.

Den forventede implementeringshorisont for en ny modhandelsmodel i intraday-markedet er medio-ultimo 2022, da modhandelsmodellen skal metodeanmeldes. Overgangen kan ske gradvist, således størstedelen af modhandlen indledningsvist handles på regulerkraftmarkedet, og over en periode vil andelen af modhandel der handles i intraday markedet øges, indtil alt modhandel handles på intraday markedet.

Supplerende overvejelser og klimahensyn

En afledt effekt af den nuværende model er en markant nedlukning af dansk vindproduktion. Knap 9 pct. af den samlede danske vindmølleproduktion blev i 2020 nedreguleret (svarende til 4,3 pct. af det samlede danske elforbrug) som følge af specialreguleringen. Det har en betydelig negativ indvirkning på indfrielsen af de overordnede danske VE-ambitioner og samtidig en negativ effekt på den samlede CO₂-reduktion i elsystemet.

Specialregulering skal tidsmæssigt gennemføres lige op til driftstimen, hvilket ikke er hensigtsmæssigt, da det sætter kontrolcentret i Energinet under pres. I sidste ende kan dette udfordre forsyningsikkerheden, hvis der samtidigt optræder driftsforstyrrelser i det danske eltransmissionssystem, der skal håndteres. I intraday-markedet sker indkøbet dagen før driftstimen, og dermed lettes presset på de operationelle processer.

Aktuel konkurrencesituation – og forventet day ahead priseffekt

I specialreguleringsmarkedet der anvendes i dag, kan kun danske markedsaktører deltage – og her primært elproducenter (samt elkedler fra forbrugssiden).

² Fremgår af den aftale om at stille minimumskapaciteter til rådighed på den dansk/tyske grænse (Joint Declaration), der er indgået af det danske og tyske Klima- og Energiministerie.

En ny markedsmodel, hvor modhandlen købes i det europæiske intraday-marked muliggør, at konkurrencedygtige bud fra et større marked kan deltage, ligesom der også sikres lige vilkår og adgang til markedet for alle danske aktører. Foruden at sikre et omkostningseffektivt indkøb via mere effektiv konkurrence forventes den nye model at gavne de danske elforbrugere. Danske elforbrugere vil med en intraday modhandelsmodel få adgang til den billige, tyske overskudsenergi, da spotprisen i elmarkedet forventes at falde som følge af at modhandelsenergien handles på intraday markedet.

Energinets seneste modelberegninger (baseret bl.a. på Energistyrelsens analyseforudsætninger) viser at prisen af en ny intraday markedsmodel er et prisfald på mellem 0,1-0,2 øre pr. kilowatt time (kWh) i day ahead markedet. Et fald på 0,1-0,2 øre/kWh svarer til et prisfald på langt under 1 pct. af de forventede priser i 2023. Dette tal skal ses i lyset af, at day ahead prisernes normale udsving er langt større. Fx faldt den årlige gennemsnitlige elpris med 43 pct. fra 2018 til 2020, mens den steg med 65 pct. i årene 2016-2018.

Opsummering

Det er Energinets samlede vurdering, at en intraday-løsning vil øge konkurrence og sikre en væsentlig mere omkostningseffektiv håndtering af modhandel end den nuværende specialreguleringsmodel. Derudover har en ny model en række afledte effekter, der understøtter en mere sikker systemdrift og en positiv effekt på de danske klima- og VE-ambitioner.

Energinet opererer i et krydsfelt, hvor vi optimerer ud fra samfundsøkonomisk effektivitet, klimahensyn og forsyningsikkerhed. Den nuværende specialregulering, der fra start ikke var tiltænkt det omfang det har fået i dag, lever ikke op til nogen af disse tre krav, hvilket understreger behovet for en ny løsning.

Se uddybende Q&A for en række konkrete spørgsmål om ændringen af den nuværende modhandelsmodel.